

17. Solovey, T.V., Tchaikovsky, M.E. (2013). *Substantive components of the professional competence of a social worker in an inclusive educational institution*. Proceedings of the Khmel'nitsky Institute of Social Technologies, University of Ukraine. № 1, 220-224. Retrieved 10/02/2020, from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2013_1_52
18. Topol', O.I. (2011). *Health saving competence as a component of social worker professionalism*. Retrieved 10/02/2020, from: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/484/1/Topol.pdf>
19. Aristotel'. (1981). *Nicomachean ethics*. Moscow, 53–293 (in Russ.).
20. Rubinstein, S.L. (1986). *The principle of creative activity*. Questions of psychology. № 4, 101 – 108 (in Ukr.).
21. Kharchenko, P. (2004). *Formation of readiness for professional self-development in the future teacher-musician* (PhD dissertation). K., 20 (in Ukr.).
22. Evplova, E.V. (2012). *Formation of the competitiveness of future teachers of vocational training* (PhD dissertation). Chelyabinsk, 24 (in Russ.).

(переклад зроблено А. Савицькою – аспірантою, Житомирський державний університет імені І. Франка, заступник директора з навчально-виховної роботи ЖЕГІ ВНЗ «Університет «Україна»)

УДК 378.015.3:37.091.12:36-05

КАХІАНІ Юлія

канд. пед. наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
пров. Учительський, 1, м. Слов'янськ, Донецька обл., Україна, 84112
E-mail: kakhiani.yulia@ukr.net

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ

Анотація. Мотиваційно-ціннісне ставлення майбутнього фахівця до професійної діяльності – це цілісне, багаторівневе і багатокомпонентне утворення в структурі свідомості особистості майбутнього фахівця, що охоплює взаємопов'язані компоненти: когнітивний, емоційно-ціннісний, змістово-діяльнісний і діяльнісно-практичний. Воно також є структурно-ієрархічним утворенням у структурі свідомості особистості майбутнього фахівця і має «змінну детермінацію» як якість її динамічної характеристики. Формування мотиваційно-ціннісного ставлення до професії має проходити через етап усвідомлення мотивів і цінностей професійного вибору. Для становлення професіонала в соціальній галузі в процесі професійної підготовки повинні бути враховані специфічні для цієї професії цінності. Незважаючи на таке розмаїття підходів до вирішення цього питання більшість дослідників єдині в тому, що структура мотиваційної сфери не є статичною, а розвивається, змінюється в процесі освіти. У статті висвітлюються різні підходи до визначення понять мотиваційної сфери особистості. Проаналізовано підходи щодо структури мотиваційної сфери особистості, охарактеризовані основні компоненти: цінності діяльності (самовираження, застосування своїх можливостей, творчість); ©Кяхіані Ю., 2020

особистісну мотивацію (реалізацію себе в діяльності, особистісну задоволеність, досягнутим результатом); смислову діяльність (здатність до саморегуляції, особистісний спосіб регуляції, мобілізація активності). Здійснено аналіз класифікації цінностей вищої педагогічної освіти, які не відображають специфіки підготовки соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу. Представлені результати перевірки критеріїв та виявлення рівнів сформованості готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності (в закладах інтернатного типу) за мотиваційно-ціннісним компонентом.

Ключові слова: мотив, мотивація, мотиваційна сфера, мотиваційно-ціннісний компонент, майбутній соціальний педагог, професійна діяльність, заклади інтернатного типу.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Визначення структури мотиваційного компонента готовності до професійної діяльності є однією з найбільш актуальних проблем у сфері мотивації, оскільки від її вирішення залежить знаходження ефективних шляхів формування самого мотиваційного компонента.

Система мотивів, яка включена в структуру особистості, визначає не тільки ступінь активності суб'єкта в тій чи іншій діяльності, зокрема навчально-професійної, а й способи оволодіння змістом цієї діяльності і той результат, до якого прагне суб'єкт цієї діяльності.

У системі вищої освіти важливо розуміти не тільки специфіку особливостей процесу навчання у підготовці майбутніх професіоналів, а й специфіку самого студента, майбутнього соціального педагога, як об'єкта і суб'єкта цієї підготовки. Отже, і структуру його особистості, і систему мотивів навчання, і пріоритети в ієрархії його цілей, цінностей, на нашу думку, пов'язано з такою характеристикою особистості студента, як мотиваційно-ціннісна сфера. Включення в структуру компонентів підготовки чинників, що здатні актуалізувати спрямованість майбутніх соціальних педагогів на роботу в закладах інтернатного типу, дозволить створити найбільш сприятливі умови їх навчання за обраною спеціальністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на досить велику кількість робіт, присвячених обговоренню проблеми мотивації, ця категорія має широкий спектр інтерпретацій. Даючи визначення дефініції, багато авторів виходять з розуміння її змісту шляхом визначення більш простого явища – мотиву, тоді як мотивація є складним утворенням – ієрархією мотивів на основі їх усвідомлення, узагальнення в поведінці й діяльності (Л. Божович); як виду психічної регуляції життєдіяльності, внутрішньої, активної самостійності, активно-дійового ставлення людини до дійсності (В. Асеев)]; як найважливішу сторону особистості, що охоплює систему мотивів у їх певній побудові (А. Ковалев).

М. Магомед-Емінов вважає, що мотивація – це «психодинамічна система особистості, що організує (спонукає, направляє), регулює діяльність на шляху здійснення певного життєвого ставлення особистості до навколишнього світу» [4, с. 23]. Вивчивши ряд підходів до визначення змісту поняття «мотивація» різних авторів, урахувавши специфіку нашого дослідження, під мотивацією ми будемо розуміти найважливішу системну характеристику особистості, яка

охоплює ієрархію мотивів поведінки та діяльності, опосередковану соціальною активністю людини, з урахуванням індивідуальної спрямованості особистості.

Важливим для нас є положення О. Леонтьєва про те, що особистість створюється суспільними відносинами, у процесі предметної діяльності. Особистість виступає як сукупність ієрархічних відносин діяльностей, де існують мотиви-стимули і мотиви-цілі. Ієрархія цих мотивів становить мотиваційну сферу особистості. Автор називає три основні параметри особистості: широта зв'язків людини зі світом; ступінь ієрархії цих зв'язків; загальна структура мотивів-цілей [3].

А. Маркова виокремлює в структурі мотиваційної сфери інші базові компоненти: потреби, зокрема потреба в навчанні; мотиви, і насамперед мотиви навчання; сенс навчання, цілі, емоції, відносини, інтереси. Крім цього вона додає ще й спонукання, ідеали, ціннісні орієнтації і надії особистості [5].

К. Абульханова-Славська в структурі мотиваційної сфери особистості називає основними такі компоненти: цінності діяльності (самовираження, застосування своїх можливостей, творчість); особистісну мотивацію (реалізацію себе в діяльності, особистісну задоволеність, досягнутим результатом); смислову діяльність (здатність до саморегуляції, особистісний спосіб регуляції, мобілізація активності) [1].

У працях В. Асєєва присутні два визначення структури мотиваційного компонента готовності до діяльності: у більш широкому контексті вона характеризується двома складовими її сторонами – змістовою та динамічною; у більш вузькому – потребою в діяльності й зовнішнім мотивом у ставленні до діяльності, що «визначає конкретну цільову установку» [2, с. 104-105]; суперечлива єдність цих двох складових є рушійною силою будь-якої конкретної діяльності

Іншої думки про будову мотиваційного компонента дотримується А. Маркова, яка констатує, що мотивацію до навчання складають чотири види спонукань: значення і зміст; потреби; мета; інтерес як форма прояву значень і змісту, потреб і цілей [5].

Виходячи з аналізу наукової теорії і практики, власної дослідницької діяльності ми вважаємо, що мотиваційна сфера – це складне, багаторівневе, динамічне, самостійне утворення в структурі особистості, що є її стрижневою характеристикою, оскільки, з одного боку, пов'язана із задоволенням потреб людини, з іншого, вона обумовлює вибір засобів для задоволення цих потреб, визначаючи спрямованість особистості в діяльності та взаємодії відповідно до її системи компетенцій, мотивації, світогляду, інтересів і цінностей.

Ціннісні ієрархії є предметом постійного інтересу представників різних наукових дисциплін педагогіки, філософії, соціології, психології, де дослідники визначають моделі ціннісних орієнтирів, які є наскрізними у світовій культурі. Соціальні та професійно-педагогічні ціннісні орієнтації педагога є свого роду генетичною підставою стратегічних завдань розвитку сучасної освіти (Б. Ананьєв, І. Бех, О. Булінін, П. Ігнатенко, В. Кремень, В. Крижко, Є. Павлютенков, В. Цуканов та ін.). Ціннісна орієнтація є центральним поняттям в аксіосфері майбутнього соціального педагога. Її визначають як спрямованість особистості педагога на засвоєння визначених цінностей для вирішення світоглядних питань. У ціннісних орієнтаціях цінність виконує роль орієнтира і відповідного регулятора поведінки й діяльності педагога в предметній і соціальній

дійсності. Особистість орієнтується на ті цінності, які найбільше їй потрібні в певний час і в перспективі, відповідають її інтересам, цілям та набутому досвіду.

Класифікація цінностей вищої педагогічної освіти багато в чому однакова у різних дослідників і не відображає специфіки підготовки соціального педагога до роботи в закладах інтернатного типу. Як правило, це цінності, пов'язані з духовними, утилітарно-прагматичними, вузько професійними орієнтаціями особистості та можуть бути віднесені до будь-якої соціальної групи. Неможливо формувати професійно значущі якості майбутнього соціального педагога без діалогу ціннісних систем всіх учасників освітнього процесу. Такий процес вимагає певних технологій, що передбачають інтенсивний обмін цінностями з представниками культур різних верств суспільства, в ході якого шикуються ієрархії цінностей і розгортаються їх смисли. Процес зміни цінностей складний і багатоетапний, він чреватий кризами і конфліктами, вимагає великої напруги сутнісних сил [6]. Гарантією ціннісної переконаності соціального педагога може служити рівень професіоналізму, що дозволяє вийти на рівень інноваційних технологій педагогічної діяльності.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті – перевірка критеріїв та виявлення рівнів сформованості готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності за мотиваційно-ціннісним компонентом.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для успішного здійснення своєї діяльності майбутньому соціальному педагогу треба бути впевненим у її необхідності, усвідомлювати важливість та її суспільну значущість, а також самому володіти низкою якостей, наявність яких дозволяє ефективно впливати на вихованців, спрямовувати їх на різноманітну діяльність. Практика навчання у ВНЗ свідчить про те, що формування системи професійних знань і умінь сповільнюється, якщо студент слабо розбирається в завданнях майбутньої професії, не виявляє до неї інтересу. І, навпаки, якщо майбутній соціальний педагог правильно оцінив значення обраної професії, його пізнавальна активність спонукається почуттям відповідальності за свою професійну підготовку, формування його як фахівця йде швидше й ефективніше.

Ураховуючи зазначене, в аспекті досліджуваної проблеми ми виокремили мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутнього соціального педагога до роботи з дітьми, які перебувають у закладах інтернатного типу, що передбачає: моральні позиції особистості, прояв цих позицій у професійній діяльності; позитивне ставлення до роботи з дітьми, які перебувають у закладах інтернатного типу, і до об'єктів (суб'єктів) професійної діяльності.

Показниками моральних позицій особистості майбутнього соціального педагога у професійній діяльності можна визначити: прийняття цінностей і норм, заснованих на ідеалах добра, справедливості, честі, обов'язку, толерантності, любові до вихованців і до своєї професії; прояв високих моральних якостей щодо ставлення до себе, соціальної групи, суспільства і природи; прояв добросовісності, самокритичності, об'єктивності, відповідальності; вміння персоніфікувати себе як особистість; володіння педагогічними вміннями передачі загальнокультурних цінностей, норм і традицій; повага до прав і свобод людини; володіння основами гуманної педагогіки і використання їх у професійній діяльності. Позитивне ставлення до роботи з дітьми, які перебувають у закладах інтернатного типу в цілому і до

об'єктів (суб'єктів) професійної діяльності характеризується любов'ю до вихованців, до професії; позитивним ставленням до системи освіти в цілому; повагою до колег (суб'єктів професійної діяльності), дотриманням норм і правил професійної етики.

З метою вивчення рівня поінформованості про майбутню професійну діяльність, ціннісне ставлення до майбутньої професії в межах мотиваційно-ціннісного компоненту нами було визначено критерії сформованості в майбутніх соціальних педагогів готовності до роботи в закладах інтернатного типу, як-от: спрямованість на досягнення, мотиваційна переконаність, наявність позитивної мотивації до вивчення адаптованих технологій розвитку, навчання та виховання дітей, які перебувають в закладах інтернатного типу. Назвемо методики, які було використано для перевірки критеріїв сформованості в майбутніх соціальних педагогів готовності до роботи в закладах інтернатного типу: «Морфологічний тест життєвих цінностей» (автори: В. Сопов та Л. Карпушина, за удосконаленою методикою І. Сеніна); методика діагностика ціннісних орієнтацій у кар'єрі «Якори кар'єри» (за Е. Шейном, переклад і адаптація В. Чікер, В. Винокурової); методика для діагностики навчальної мотивації студентів (за А. Реан і В. Якуніним, модифікація Н. Бадмасвої); тест смисложиттєвих орієнтацій (за Д. Леонтьєвим), есе «Чому я хочу /не хочу працювати в інтернатному закладі».

З метою визначення однорідності навчальних груп, які брали участь у педагогічному експерименті, а також правильності вибірки, було здійснено перевірку за допомогою t-критерію Стьюдента.

У контрольній групі на початок педагогічного експерименту високий рівень сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів становив 10,87% студентів, наприкінці – відповідно 9,78% студентів; достатній рівень становив на початок – 13,04%, наприкінці – 17,39% студентів, середній рівень становив на початок – 36,96% студентів, наприкінці – 35,87% студентів; нижчий від середнього становив на початок – 21,74%, наприкінці – 17,39% студентів; низький рівень становив на початок – 17,39% студентів, наприкінці – 19,57% студентів. В експериментальній групі збільшилась кількість студентів з високим рівнем сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів – на 6,13%, у контрольній групі цей показник зменшився на 1,09%. Збільшилась кількість студентів з достатнім рівнем сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів в експериментальній групі – на 13,26%, у контрольній групі – на 4,35%. Має місце зменшення кількості студентів із середнім рівнем сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів в експериментальній групі – на 5,10%, у контрольній групі – на 1,09%.

3-поміж студентів, віднесених нами до рівня нижчого від середнього було виявлено зменшення показників: в експериментальній групі – на 6,12%, в контрольній групі – на 4,35%. В експериментальній групі зменшилася кількість студентів з низьким рівнем сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів на 8,16%. У контрольній групі спостерігалось незначне збільшення показника сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів на 2,18%. Отже, порівняльний аналіз рівнів сформованості ціннісної мотивації в майбутніх соціальних педагогів на початку і наприкінці педагогічного експерименту свідчить про позитивні зміни в експериментальній групі.

На початку педагогічного експерименту не спостерігається істотної відмінності між середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації «МЦ» (відповідно $15,76 \pm 0,46$ балів) студентів експериментальної групи і середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації «МЦ» (відповідно $14,42 \pm 0,45$ балів) студентів контрольної групи, що свідчить про однорідність груп, обраних для проведення педагогічного експерименту.

Аналіз результатів дає підстави стверджувати, що є істотна відмінність між середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації (відповідно $15,76 \pm 0,46$ балів) студентів експериментальної групи на початок експерименту і середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації (відповідно $17,41 \pm 0,39$ балів) студентів експериментальної групи наприкінці педагогічного експерименту. Як свідчать результати не спостерігається істотної відмінності між середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації (відповідно $14,42 \pm 0,45$ балів) студентів контрольної групи на початку педагогічного експерименту і середнім значенням показника сформованості ціннісної мотивації (відповідно $15,26 \pm 0,49$ балів) студентів контрольної групи наприкінці педагогічного експерименту. Аналіз результатів свідчить про те, що наприкінці педагогічного експерименту спостерігається істотна відмінність між середнім значенням показника «МЦ» (відповідно $17,41 \pm 0,39$ балів) студентів експериментальної групи і середнім значенням показника оволодіння «МЦ» (відповідно $15,26 \pm 0,49$ балів) студентів контрольної групи.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Наприкінці педагогічного експерименту спостерігаються певні відмінності між середнім значенням показника сформованості мотиваційно-ціннісного компонента у студентів експериментальної і контрольної груп. Результати довели, що в експериментальному навчальному закладі, на відміну від контрольного, професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи в закладах інтернатного типу відбувалася більш результативно, підтверджуючи тим самим ефективність розробленої нами моделі. Зміст підготовки у ВНЗ, що включає труднощі майбутньої діяльності, орієнтує майбутніх молодих фахівців не тільки на конкретну професійну діяльність і готовність до освоєння нових знань, але й на формування і коригування особистісних якостей, які полегшують адаптацію до місця роботи, забезпечують професійну мобільність і конкурентоспроможність фахівця, що відповідає запитам сучасного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абульханова-Славская К. А. Жизненные перспективы личности *Психология личности и образ жизни*. Москва. 1987. 137-145 с.
2. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирование личности. Москва.: Мысль, 1976. 158 с.
3. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции: *Конспект лекций*. Москва.: Изд-во Моск. ун-та, 1971. 40 с.
4. Магомед-Эминов М. Ш. Мотивация достижения: структура и механизмы. Москва.: Просвещение, 1987. 321 с.
5. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва.: Изд-во «Институт практической психологии»; Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. 400 с.

6. Цуканов В. А. Исследование особенностей ценностных ориентаций студентов педагогических вузов *Образование. Наука. Инновации*. 2012. №5 (25). 15-21 с.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2019.

КАХИАНИ Юлия

канд. пед. наук, доцент кафедры дошкольного образования и социальной работы, ГБУЗ «Донбасский государственный педагогический университет».

пер. Учительский, 1, г. Славянск, Донецкая обл., Украина, 84112

E-mail: kakhiani.yulia@ukr.net

МОТИВАЦИОННО-ЦЕННОСТНЫЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К РАБОТЕ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ИНТЕРНАТНОГО ТИПА

Резюме. Мотивационно-ценностное отношение будущего специалиста к профессиональной деятельности – это целостное, многоуровневое и многокомпонентное образование в структуре сознания личности будущего специалиста, которая охватывает взаимосвязанные компоненты: когнитивный, эмоционально-ценностный, содержательно-деятельностный и деятельно-практический. Оно также является структурно-иерархическим образованием в структуре сознания личности будущего специалиста и имеет „переменную детерминации” как качество ее динамической характеристики. Формирование мотивационно-ценностного отношения к профессии должен проходить через этап осознания мотивов и ценностей профессионального выбора. Для становления профессионала в социальной сфере в процессе профессиональной подготовки должны быть учтены специфические для этой профессии ценности. Несмотря на такое разнообразие подходов к решению этого вопроса большинство исследователей едины в том, что структура мотивационной сферы не статична, а развивается, меняется в процессе образования. В статье освещаются различные подходы к определению понятий мотивационной сферы личности. Проанализированы подходы к структуре мотивационной сферы личности, охарактеризованы ее основные компоненты: ценности деятельности (самовыражение, применения своих возможностей, творчество); личностную мотивацию (реализацию себя в деятельности, личностную удовлетворенность, достигнутым результатом); смысловую деятельность (способность к саморегуляции, личностный способ регуляции, мобилизация активности). Осуществлен анализ классификации ценностей высшего педагогического образования, которые не отражают специфики подготовки социального педагога к работе в учреждениях интернатного типа. Представлены результаты проверки критериев и выявления уровней сформированности готовности будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности в учреждениях интернатного типа за мотивационно-ценностным компонентом.

Ключевые слова: мотив, мотивация, мотивационная сфера, мотивационно-ценностный компонент, будущий социальный педагог, профессиональная деятельность, учреждения интернатного типа.

КАХИАНИ Yulia

candidate of pedagogical sciences, associate professor of pre-school education and social work, State Higher Educational Institution „Donbass State Pedagogical University”

1, Vchytelskyi Lane, Sloviansk, Donetsk region, Ukraine, 84112

E-mail: kakhiani.yulia@ukr.net

MOTIVATIONAL AND VALUABLE COMPONENT OF READINESS OF FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE FOR WORK IN RESIDENTIAL CARE

Summary. The article highlights different approaches to the definition of motivational sphere of personality. Analyzed the approaches with respect to the structure of motivational sphere of personality, describes the main components and the values of the activities. The analysis of the classification values of the higher pedagogical education, which do not reflect the specificity of training social pedagogues working in residential care. Presents the results of the verification criteria and the identification of levels of formation of readiness of future social workers to work in residential care) at the motivational-value component. In the article marked, that determination of structure of motivational component of readiness to professional activity is one of most issues of the day in the field of motivation, as finding of effective ways of motivational component forming depends on its decision.

Keywords: motive, motivation, motivational sphere, motivational and valuable component, future social teacher, professional activity, residential care.

Abstract. Introduction. In the system of higher education it is important to understand not only the specific of features of process of studies in preparation of future professionals but also specific of student, future social pedagogue, as an object and subject of this preparation. Consequently, and structure of his personality, and system of reasons of studies, and priorities in the hierarchy of his aims, values, to our opinion, are related to such description of personality of student, as motivational valued sphere.

Analysis of recent research and publications. Despite the large number of works devoted to discussing the problem of motivation, this category has a wide range of interpretations. In defining definition, many authors proceed from understanding its meaning by defining a simpler phenomenon - motive, whereas motivation is a complex formation - a hierarchy of motives based on their awareness, generalization in behavior and activity (L. Bozovich); as a kind of mental regulation of life, internal, active independence, active-active attitude of man to reality (V. Aseev)]; as the most important aspect of the individual, encompassing a system of motives in their particular construction (A. Kovalev).

Purpose: The purpose of the article is to test the criteria and identify the levels of formation of future social educators' readiness for professional activity by motivational and value component.

Results. Coming from the analysis of scientific theory and practice, own research activity we consider that a motivational sphere is difficult, multilevel, dynamic, independent education in the structure of personality which is it by the cored description, as, from one side, related to satisfaction of necessities of man, from other, it stipulates the choice of facilities for satisfaction of these necessities, determining the orientation of personality at activity and co-operation in accordance with its system of jurisdictions, motivation, world view, interests and values. The realizable content-analysis of the semantic filling of concept the "valued orientations" is given. An effective index which characterizes the level of formed of the future social pedagogue valued motivation is presented in the article.

Conclusions and prospects for further exploration. At the end of the pedagogical experiment, there are some differences between the average value of the formation of the motivational value component in the students of the experimental and control groups. The results proved that in the experimental educational establishment,

in contrast to the control, the professional training of future social educators to work in boarding schools was more effective, thus confirming the effectiveness of our model.

REFERENCES

1. Abul`khanova-Slavskaya, K. A. (1987). Zhiznenny`e perspektivy` lichnosti. [Life prospects of a person]. *Psikhologiya lichnosti i obraz zhizni*. (pp.137-145). Moskva. [in Russian].
2. Aseev, V. G. (1976). Motivacziya povedeniya i formirovanie lichnosti. [Behavioral motivation and personality formation]. Moskva: My`sl', 158 s. [in Russian].
3. Leont`ev, A. N. (1971). Potrebnosti, motivy`, e`moczii: Konspekt lekczij. [Needs, motives, emotions: lecture notes]. Moskva: Izd-vo Mosk. un-ta, 40 s. [in Russian].
4. Magomed-E`minov, M. Sh. (1987). Motivacziya dostizheniya: struktura i mekhanizmy. [Motivation for achievement: structure and mechanisms]. Moskva: Prosveshhenie, 321 s. [in Russian]
5. Markova, A. K. (1996). Psikhologiya professionalizma. [Psychology of Professionalism]. Voronezh: Izd-vo «Institut prakticheskoy psikhologii» NPO «MODE`K», 400 s. [in Russian].
6. Czukanov, V. A. (2012). Issledovanie osobennostej czennostny`kh orientaczij studentov pedagogicheskikh vuzov. [Study of the features of value orientations of students of pedagogical universities]. *Obrazovanie. Nauka. Innovaczii*. (pp. 15-21). #5 (25). [in Russian].

(англійською переклала С. Рижкова – викладач іноземних мов ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет)

УДК 37.015.31:316.77:37.018.32

БЛИЧЕНКО Ганна

асистент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
пров. Учительський, 1, м. Слов'янськ, Донецька обл., Україна, 84112
E-mail: annasidid1@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ

Анотація. В оглядовій статті аналізуються особливості соціокультурної ситуації комунікативного розвитку молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів. На основі обговорення наукових досліджень, діяльності педагогів – практиків та власного досвіду визначено специфіку їх особистісного розвитку: наявність симптомокомплексу, наявність дериваційного синдрому, наявність інтелектуальної пасивності, наявність гіпертрофованої потреби у спілкуванні, наявність феномену «Ми», наявність порушень соціальної адаптації, наявність позицій утримання, наявність потреби в постійно значущій фігурі, наявність порушення емоційно-вольового розвитку, наявність самовиправдання після порушення правил і норм, наявність госпіталізму.

© Бличенко Г. В., 2020